

CYBERPESTEN NIEUWE MEDIA

MEER INFORMATIE:

www.cyberpesten.be

www.pestweb.nl

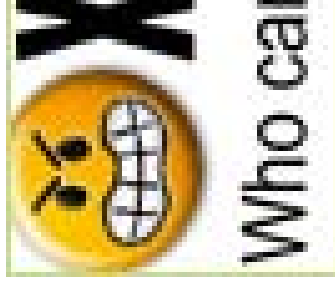
www.kinderconsument.nl

www.pestenislaf.nl

www.mijnkindonline.nl

www.klasse.be

www.kieskleurtegenpesten.be

Katholieke Hogeschool Limburg
Departement Sociaal Agogisch Werk
Oude Luikerbaan 79
3500 Hasselt
Tel: 011/28.82.70
Infosaw@khlim.be

WAT IS CYBERPESTEN?

Cyberpesten is een pestvorm die plaatsvindt via het internet of de GSM.

Dreigmails, haatmails, bedreigende of kleinerende gesprekken in een chatbox, hacken van computers, ongewenste foto's en filmpjes doorsturen van iemand... Het zijn allemaal vormen van cyberpesten via internet. Meestal vergeet men dat pesten met de GSM ook een vorm van cyberpesten is. Hier kan het gaan over het sturen van bedreigende sms-jes, dreigtelefoonijes, opnames maken met de GSM tijdens het douchemoment na de turnles, foto's maken...

HOE VAAK KOMT HET VOOR?

61,9% van de jongeren heeft er mee te maken... We kunnen het niet langer meer ontkennen, het is duidelijk overal aanwezig... Tijd voor sensibilisatie en preventie in de hulpverlening!

NIEUWE MEDIA

Het internet

Het internet overkoepelt diverse vormen van communicatie. In de eerste plaats is het een medium voor snelle informatieverspreiding. Tevens is ook een medium voor persoonlijke communicatie indien we denken aan het sturen van e-mails en het chatten. Samenattend kunnen we stellen dat het internet dient voor private en publieke communicatie.

GSM

Veel volwassenen zien de GSM als een handige telefoon, niet meer en niet minder. Binnen de leefwereld van jongeren is een GSM veel meer dan alleen maar een telefoon, het is een statussymbool en heeft naast het bellen nog tal van andere nuttige en minder nuttige functies.

Ten eerste kan je ermee bellen en tekstberichten sturen (SMS), de opvolger van deze tekstberichten werd MMS. *Als volgt* kan je geluiden, foto's en video-beelden aan je bericht toevoegen. Sinds een aantal jaren zit er op elke GSM ook een digitale camera waarmee je foto's en filmpjes kan maken. Ook zit er op elke GSM Bluetooth, dit is een systeem voor draadloze dataoverdracht op korte afstand, zo kan je snel verbinding maken met je computer en je gegevens van je GSM naar je computer transfereren. Tevens zit er een geheugenkaart in waardoor de meeste GSM's ook als MP3-speler gebruikt kunnen worden. Verder kunnen ze dienst doen als agenda, wekker, je kunt er televisie mee kijken en mee surfen op het internet.

Voorbeelden: De bekendste merken zijn: Nokia, Samsung, Sony-Ericsson, Motorola en Siemens-BenQ.

Gevaren/Voordelen: Je bent overal te bereiken en je kan het overal mee naartoe nemen. Nadeel is dat ze in de handen van de verkeerde personen een wapen kunnen worden. Hoe bekend is het fenomeen dat een aantal jongeren iemand in elkaar slagen en dat een van hen het filmt met zijn GSM? Door de aanwezigheid van internet is het simpel om het filmpje online te posten. Hetzelfde geldt voor het nemen van foto's. Het gaat zelfs zo ver dat jongeren filmpjes van hun leerkrachten gaan maken, knippen en plakken met de beelden zodat de leerkracht in een slecht daglicht komt te staan, om maar te zwijgen over het aantal schunnige foto's dat genomen wordt en waarop de een of andere manier misbruik van gemaakt wordt.

Parental controls en monitoring

Bij de **parental controls** is het voornamelijk de bedoeling dat men als ouder websites, beelden of teksten kan blokkeren en dat men zelf bepaalt welke programma's je kinderen gebruiken. Bij sommige programma's kan men zelfs een klok instellen om de duur dat hun kinderen op het net vertoeven te beperken. Deze software kan men online of in een winkel kopen of zit bijgeleverd bij virusscanner of is gratis te downloaden op het internet (www.we-blocker.com/)

Bij **monitoring** draait het er vooral om dat men als ouder in de gaten houdt wat zijn kind doet op de computer. Deze programma's houden bij wat er ingetikt werd, bezochte websites, e-mails en chatsessies. Aan het einde van de dag kan men dan in het bestand kijken en zien wat hun kind allemaal gedaan heeft. Zo kan je kijken of het gepest werd en zien op welke websites het de hele dag vertoefd heeft. De meeste van deze programma's moeten aangekocht worden, er zijn weinig gratis versies te vinden. Van het programma "Perfect Keylogger" kan men een trial versie downloaden die na de drie dagen ook nog blijft werken. Met als enige nadeel dat er dan een icoontje verschijnt naast het klokje in de Windows taakbalk. (<http://www.blazingtools.com/>)

Voorbeelden:

Parental Controls: McAfee, Norton, www.we-blocker.com

Monitoring: www.spectorsoft.com/products/SpectorPro_Windows/index.html, www.pcsafe.nl, www.dnd-int.nl, www.securus-software.com, www.eblaster.com

Gevaren/Voordelen: voordelen van de beide programma's zijn dat men zelf op de hoogte is naar welke websites zijn kind surft en welke programma's het gebruikt. Zo kan men het kind hier ook beter bij begeleiden. Specifiek voordeel van de monitoring programma's is dat men alles opgeslagen heeft, dus mocht er gepest worden heeft men de bewijzen dadelijk in handen. Nadeel bij de monitoring programma's is misschien dat het kind zich bekeken kan voelen en dat zijn privacy toch wel een beetje geschonden wordt.

Een nadeel aan het internet op zich is dat het weinig tot niet gebonden is aan algemene regels. De rede hiervoor is dat het geen eigendom is van een bepaald bedrijf en het wordt niet gecontroleerd door één bepaalde instantie. Het is simpelweg een netwerk van computers. Doordat het internationaal is en er geen algemene instantie is, betekend het dat internet niet gebonden is aan een set van nationale regels, toch kunnen personen die er misbruik van maken vervolgd worden op basis van de wetten van het land waarin ze wonen en eventueel internationale regels.

De GSM

Een tweede en tevens heel belangrijk medium is de GSM ofwel de Mobiele telefoon. Dit hebbeding is erg diep doorgedrongen in de huidige jongerencultuur en is er al bijna niet meer uit weg te denken. De GSM combineert verschillende mogelijkheden en zorgt ervoor dat de jongere overal bereikbaar is. Waar vroeger de jongeren onder het alziende oog van de ouders met de telefoon moesten communiceren zijn ze hierin nu volledig onafhankelijk geworden.

KENMERKEN

We kunnen een aantal specifieke kenmerken afleiden voor de nieuwe media. Deze kenmerken hebben zeker voordelen maar deze kunnen ook misbruikt worden, dit resulteert onder andere in cyberpesten. Deze kenmerken zijn:

- De jongeren hebben een zeer groot bereik, je e-mailt zo naar de andere kant van de aardbol.
- De technologie is aanwezig in de thuisomgeving, je kunt internetten vanuit de zetel!
- Gebrek aan regelgeving rond de nieuwe technologieën.

- Gebrek aan controle door ouders omdat die er meestal onbekend mee zijn.
- De afwezigheid van fysiek contact bij tekstboodschappen. (e-mail, sms, chat)
- Hyperpersonalisering: kinderen/jongeren verwisselen zeer vertrouwelijke informatie uit.
- Gebruikers zijn niet alleen passieve ontvangers, zoals bijvoorbeeld bij telefoneren of het kijken naar televisie maar ook zenders! Ze kunnen iets veranderen aan het medium, zo kunnen ze een nieuwe website aanmaken of zelf een programma schrijven. Bij de telefoon en de televisie gaat dit iets moeilijker of zelfs helemaal niet.

Instant messaging (IM)

Instant messaging – in het Nederlands onmiddellijke berichtgeving – wordt afgekort als IM. Hierbij is het de bedoeling dat de berichten zo snel mogelijk overgebracht worden. In tegenstelling tot e-mails is de persoon waartegen men iets wil zeggen online, kan deze het bericht dadelijk lezen en terug antwoorden. Mailen is het best te vergelijken met het sturen van brieven, IM daarentegen is eerder praten, want men krijgt onmiddellijk antwoord.

Om de programma's te kunnen gebruiken moet men ze downloaden van het internet. Als men het programma vervolgens geïnstalleerd heeft komt de volgende en belangrijkste stap, het aanmaken van een account. Dit betekent dat men een aantal gegevens moet ingeven en een naam voor zijn account moet kiezen. In de sommige gevallen wordt dit dan ook meteen je E-mailadres. Dan moet men nog een wachtwoord kiezen en kan men aan de slag. Als laatste stap moet men mensen toevoegen aan zijn contactpersonenlijst. Bij deze soort programma's kan men kiezen met wie men gaat chatten en wie niet, men kan andere gebruikers toevoegen en andersom.

Profielpagina's

Profiel pagina's werken rond het principe van een sociaal netwerk. Op deze pagina's kan men eigenlijk een soort van persoonlijke website aanmaken met informatie over zichzelf. Het is mogelijk om "vrienden" toe te voegen aan je eigen myspace pagina en zo een virtueel sociaal netwerk op te bouwen. Op sommige sites is er ook nog de mogelijkheid van blog en het online plaatsen van je favoriete muziek. Myspace is vooral in de V.S. en Engelstalige landen zeer populair terwijl hier in België vooral Noxa en Looknmeet "in" zijn. Deze profielwebsites worden gezien als een belangrijk onderdeel van de huidige jeugdcultuur omdat het hebben van veel vrienden een statussymbool is. Natuurlijk kan men zich hierbij wel de vraag stellen of je virtuele vrienden ook wel echte vrienden zijn...

Voorbeelden: Myspace, Noxa, Redbox, Hi5, Looknmeet, Hive, Cu2,...

Gevaren/voorbeelden: profielsites zijn leuk om nieuwe mensen te leren kennen en contact te onderhouden met vrienden die ver weg wonen. Natuurlijk schuilt er langs deze kant ook weer een gevaar in, namelijk de valse identiteiten die ook in dit geval weer erg makkelijk aan te maken zijn. Binnen bijvoorbeeld myspace kan men misbruik melden aan de klantenservice, maar ze raden in de eerste plaats zelf aan om bij bedreigingen of iets dergelijks de bevoegde instanties (dus politie etc.) te contacteren.

Positieve kant aan deze pagina's is dat men bij de meesten ervan je profiel privaat kan maken, dat men dus zelf kan kiezen wie het mag zien en wie niet. Bij deze sites is het belangrijk zeker geen persoonlijke informatie zoals telefoonnummer, bankgegevens en e-mailadres publiek te maken.

Forum

Dit is een plaats op het internet die vooral bestaat uit digitale meestal publieke discussiepagina's. Het forum is meestal onderverdeeld in een aantal thema's waar men dan per thema kan reageren.

Bijvoorbeeld: discussie, nonsens, film/muziek/boeken, evenementen, foruminfo... Deze thema's worden dan weer eens onderverdeeld in topics waarop men een reactie kan posten. De onderwerpen en de discussies kunnen enorm variëren en zijn meestal ook afhankelijk van het soort forum. Fora zijn vaak ook opgebouwd rond een bepaald thema dus interesseafhankelijk.

Om op sommige internetfora te kunnen reageren, moet men geregistreerd zijn onder een nickname. Op de andere kan men gewoon als gast zijn bedenkingen posten. Naast een nickname is het gangbaar dat de gebruikers ook een avatar hebben. Dit is kleine afbeelding die naast of onder hun nickname staat en die bijdraagt tot het hebben van een eigen identiteit binnen het forum.

Voorbeelden: er zijn forums in alle soorten en maten. Aan de meeste internetsites zijn fora verbonden. Dit kan gaan van fora over een bepaalde muziekgroep tot usergroepen van een computerwebsite waarbij de gebruikers tips over de computer uitwisselen en discussiëren over nieuwe releases.

Gevaren/voordelen: op forums waar registratie niet verplicht is wordt er vaak spam geplaatst en is het nog makkelijker om een onechte identiteit aan te nemen dan bij fora waar men zich moet registreren. Dus ook bij het gebruik van fora is enige voorzichtigheid aan te raden. Zeker ook oppassen bij de thema's van het forum. Zo bestaan er fora met tips over anorexia of extreem rechtse fora.

Er is een mogelijkheid om de chatgesprekken op te slaan zodat men die later nog eens kan nalezen of gebruiken als bewijsmateriaal in het geval van pesten. Verder hebben de gebruikers naast de accountnaam/gebruikersnaam ook nog eens de mogelijkheid voor het kiezen van een "nickname". Dit is de naam waaronder ze online komen en men ze dus kan zien staan in zijn eigen lijst. Naast die nickname kan iedere gebruiker zijn aanwezigheid personaliseren door een avatar of afbeelding naar eigen keuze.

Men kan ook nog zijn status veranderen in: Online, afwezig, bezet, lunchpauze, zo terug en offline (hierbij lijkt men offline te zijn voor de andere gebruikers maar kan men toch zien wie er online is) Bedoeling van deze status is dat de anderen kunnen zien of ze je kunnen aanspreken of niet.

Laatste leuk weetje is dat het bij deze programma's mogelijk is andere gebruikers te blokkeren. Dat betekent dat ze niet meer tegen je kunnen chatten en ook niet kunnen zien of je online bent of niet.

De meeste IM programma's hebben ook nog een soort van profiel functie. Hier kan men informatie over zichzelf online zetten waarvan men wil dat andere mensen die kunnen zien. Bij MSN gaat het zover dat je er fotoalbums op kan zetten en Blogs op kan posten.

Voorbeelden: AIM, MSN, Windows Live Messenger/MSN Messenger, ICQ, Yahoo!, Google Talk, IRC (Internet Relay Chat), Jabber, Zango Messenger,...

Gevaren/voordelen: in vergelijking met andere programma's zijn de gevaren bij IM eerder beperkt. Men kan zelf kiezen met wie men praat en men kent de mensen die men toevoegt meestal ook. Dus als men hier gepest wordt weet men meestal door wie het is. Toch bestaat er het gevaar dat mensen zich een virtuele identiteit aanmeten en zich voordoen als iemand die ze niet zijn. Een groot voordeel (zeker in het geval van pesten) is dat je de gesprekken kan opslaan en andere gebruikers kan blokkeren.

Chatboxen

Een chatbox is een virtuele ruimte op het internet waar mensen met elkaar kunnen chatten. Hier zijn meestal meerdere chatters tegelijk aanwezig en iedereen kan tegen elkaar “praten”. Net zoals bij IM hebben de gebruikers een “nickname”. Binnen de chatbox kan ieder zich een identiteit aanmeten die hij zelf wil. Als hier een boodschap gepost wordt kan iedereen die op dat moment op de chatbox zit de boodschap lezen. Sommige chatboxen zijn erg uitgebreid en bieden de mogelijkheid tot het aanmaken van een profiel. Daar kan men dan ook privé-chatten met 1 gebruiker en zijn de dingen die men zegt niet langer voor iedereen zichtbaar.

Voorbeelden: Chatboxen bestaan voor alle thema's en in alle soorten en maten. Het zou onbegonnen werk zijn een lijst hiervan over te nemen.

Gevaren/voordelen: aan het gebruik van een chatbox zijn een heel aantal gevaren verbonden. Via IM programma's is het nog enigszins mogelijk te filteren met wie men praat door alleen mensen in zijn contactpersonenlijst op te nemen die men kent. Dit is bij chatboxen niet mogelijk, hier kan men bij wijze van spreken met zijn buurman aan het chatten zijn die zich voordeed als een meisje van 16. Men heeft 0% zekerheid over de echtheid van de identiteit van zijn chatpartners en moet vertrouwen op de eerlijkheid van de anderen.

Het is een voordeel dat men binnen nog geen minuut op een chatbox zit en kan chatten met anderen. Men hoeft hiervoor geen lange procedure te volgen maar kan als gast dadelijk aan de slag. Via themachatboxen komt men ook dadelijk terecht bij mensen met dezelfde interessegebieden.

E-mail

We beperken ons hier tot gratis diensten omdat er weinig kinderen zijn dat geld gaan investeren in hun mailaccount. Er zijn verschillende aanbieders van gratis e-mail-accounts te vinden op het internet. Doel van het hele mailgebeuren is dat men e-mails naar andere mensen kan versturen.

Veel van deze applicaties hebben een ingebouwde spamfilter waardoor de meeste spam niet eens in de inbox terechtkomt. Verder kan men e-mailadressen blokkeren of tenminste zorgen dat ze in een mapje nl. 'ongewenste mail' terechtkomen.

Voorbeelden: AOL, Yahoo!, Hotmail, Gmail, Outlook (Express), Mail...

Gevaren/voordelen: het is zeker een voordeel dat men bij de meeste voorzieningen adressen kan blokkeren of de mails afleiden naar een speciale map. Een groot nadeel aan het hele mailgebeuren is dat het aanmaken van een mailaccount vrij simpel is en snel kan gebeuren, waardoor het natuurlijk aanlokkelijk is voor cyberpesters om op anonieme manier haat- of dergelijke e-mails te versturen. Het allergruotste gevaar is nog steeds om via bijlagen in e-mails virussen op de computer binnen te krijgen. In de meeste gevallen worden die verstuurd door mensen die niets goeds in de zin hebben. Ook mailen is dus oppassen geblazen.